

Pardubická Audience je lepší než samotná hra

Britský scenárista a dramatik Peter Morgan rád nahlíží za zavřené dveře jednání státníků a politiků. Už jeho první úspěšný scénář k televiznímu filmu Dohoda se týkal Tonyho Blaira a Gordona Browna, u diváků i kritiky bodoval scénářem k filmu Královna, zachycujícím krizové momenty vládnutí Alžběty II. v době po smrti princezny Diany. Pro představitelku královny Helen Mirren napsal i hru The Audience (česky Audience u královny), v níž konfrontoval Alžbětu II. s osmi britskými premiéry na tradičních úterních setkáních v Buckinghamském paláci. Hru poprvé uvedla Činohra pražského Národního divadla v březnu 2015 ve Stavovském divadle a inscenace režisérky Alice Nellis s Ivou Janžurovou v hlavní roli je už pátým rokem beznadějně vyprodaným repertoárovým hitem.

Ve Východočeském divadle v Pardubicích hraje Alžbětu II. Petra Janečková, skutečná královna souboru, která mimochodem ztvárnila už Alžbětinu matku v Králově řeči. Zahrát přesvědčivě všechny podoby ženy ve výjimečném postavení v časovém rozpětí od pětadvaceti do třidevadesátilet s neustálým přeskakováním mezi různými věkovými kategoriemi a neztratit přitom jednotící oblohu postav je opravdu náročný úkol. Hra je formálně roztržena do jednotlivých výstupů setkání s premiéry, v nichž

je Alžběta až na výjimky odsouzena reagovat velmi uměřeně, a propašovat do nich lidskou tvář a duši jedinečné ženy je uměním. Pro Petru Janečkovou na vrcholu hereckých i životních sil a zkušeností je ale Alžběta II. dokonale načasovanou hereckou příležitostí.

Pardubická Alžběta vstupuje na scénu opatrnými krůčky jako stará žena, jež má sice svou mysl zcela pod kontrolou, ale tělo už ji zrazuje. A inscenace se odvíjí jako Alžbětina velká životní rekapitulace. I tímto nenásilným způsobem se otevírá prostor pro přirozené ohlédnutí za životem královny, jeho smyslem a naplněním. Režisér Petr Novotný herecké roli paradoxně ztížil tím, že jí nedopřál ani chvíli oddechu – mezi jednotlivými výstupy zůstává na scéně, a to v napůl herecké, napůl královské šatně (ukryté za pohyblivou zadní stěnou přijímacího salonu), kde herečka – královna mění kostým i paruku pro další audienci a vede dialog se svým mladším „já“. Zároveň jí tím ale nesmírně pomohl, neboť vytvořil prostor pro intimní nahlédnutí pod oficiální masku královny. V těchto chvílích je Alžběta sama sebou, trápí se otázkami, jestli své poslání plní opravdu dobře, je tu místo pro pochybnosti, únavu, zklamání i uklidňující šálek kávy. A Petra Janečková tento prostor dokonale využívá, takže v intencích režie herečka i inscenace překonávají torzovitost předlohy a z pouhých

**Společné scény
Petry Janečkové
(dospělá královna)
a Karoliny
Šafránkové
(mladá Alžběta)**
patří k vrcholům
pardubické
inscenace FOTO
JOSEF VOSTÁREK

okének na královském orloji se stává skutečný příběh konkrétního lidského života. Bez nadsázky se dá říci, že pardubická inscenace dotáhla slabiny hry do podoby, která předlohu překonává.

Petra Janečková herecky neexhibuje, ale roli pokorně slouží. Za pomoci výrazných kostýmů a paruk se proměňuje v jednotlivá vtělení královny – v mladou a horlivou, zklamounou, unavenou i energickou ženu, jež s jemným anglickým humorem dokáže dát najevo svůj empatický vztah k jednotlivým premiérům, aniž by přestala respektovat svazující etiketu. Janečková má roli detailně pohybově, hlasově i mimicky odstíněnou, sledovat královniny proměny je vzrušující a zábavné. Osobní rovinu postavy se daří přiblížit

i díky Karolině Šafránkové v roli mladé Alžběty, rebelující a těžko přijímající svazující životní podmínky. K vrcholům inscenace patří jejich společné scény, zejména přísaha věrnosti a služby velké rodině Britského impéria, v níž se spojuje energie obou hereček do jednotného, emotivně působivého proudu.

Vedle Janečkové Alžběty se ovšem neztrácejí ani představitelé jednotlivých premiérů. Nejvděčnější roli má nepochybně Tomáš Lněnička v impulzivním a etiketu popírajícím Haroldu Wilsonovi, který působí, jako když do udržované královské zahrady vtrhne mladý, neohrabaný a rošťácký pes. Jeho poslední setkání s královnou ale nepodbíživým způsobem dojme.

Alexandr Postler vypadá, jako kdyby se pro Winstona Churchilla narodil, bez berliček karikatury dokáže získat pro svou postavu vážnost, při jednání s Alžbětou má samozřejmou otcovskou převahu, s níž krotí mladou a vzpurnou královnou. Roli nerozhodného a zamindrákovaného Johna Majora s citem a pochopením zahrál Petr Dohnal, strohého Anthonyho Edena bez emocí, a přesto hluboce znepokojeného ztvárnil přesvědčivě Martin Mejzlík. Výborná je Dagmar Novotná jako Margaret Thatcherová. Na scénu vtrhne způsobem dosvědčujícím Komorníkův výrok, že vystoupila, ještě než auto zastavilo, a s umanutostí přísné a neoblíbené kantorky svede s Alžbětou tuhý mač, při němž ji neustále hádavě skáče do řeči. Inscenaci i své královské neokázale, ale nepřehlédnutelně slouží Josef Pejchal v roli Komorníka.

Vypravit se za Audienci u královny do Pardubic rozhodně stojí za to. Za sebe jí dávám přednost před vyprodanými reprízami pražské inscenace.

RADMILA HRDINOVÁ

Východočeské divadlo Pardubice – Peter Morgan: Audience u královny. Překlad Zuzana Josková, režie Petr Novotný, dramaturgie Jana Uherová a Anna Hlaváčková, scéna Ivo Židek, kostýmy Roman Šolc. Premiéra 22. února 2020 (psáno z reprízy 4. března).